

MØREFORSKING

Årsrapport
2005

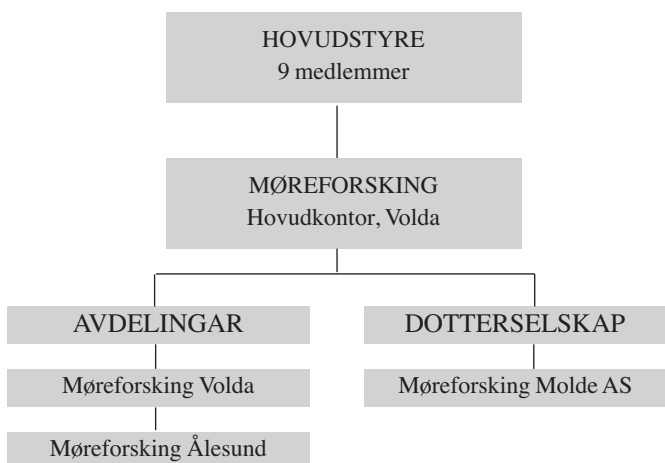
Formål

Møreforskning skal gjennom kunnskapsutvikling på utvalde område medverke til utvikling og nyskaping i nærings- og samfunnsliv i regionen. Samstundes skal instituttet vere aktivt og konkurransedyktig i det nasjonale og internasjonale forskings-

systemet. Det skal leggest særleg vekt på å styrkje den innovative rolla i samarbeid med regionalt næringsliv og offentlig forvaltning.

Organisasjon

(gjeldande frå 1.1.02)

Eit hovudstyre på ni medlemmer er det øvste organet i stiftelsen. Hovudadministrasjonen for stiftelsen ligg i Volda.

Frå 1.1.02 er Møreforskning organisert etter ein *konsernmodell*. Forskningsverksemda er lagt til dei to forskingsavdelingane *Møreforsking Volda* og *Møreforsking Ålesund* og dotterselskapet *Møreforsking Molde AS*. Aksjonærar i dotterselskapet er Møreforskning (51 %) og Høgskolen i Molde (49 %).

Hovudstyret i Møreforskning i 2005

Medlemmer

Adm. dir. Odd Einar Folland (leiar)
Ass.regional- og næringsdir. Bergljot Landstad
Underdirektør Gerd Slinning
Førsteamanuensis Vilmar Æsøy
Direktør Knut Stenerud (nestleiar)
Organisasjonsarbeidar Kjell Fevåg
Direktør Knut Stenerud (nestleiar)
Forskningsleiar Iren Stoknes
Stipendiat Lars J. Halvorsen

Personlege varamedlemmer

Dagleg leiar Solveig Strand
Fylkesutdanningsjef Per Hoem
Divisjonsdirektør Roar Tobro
Førsteamanuensis Lidveig Bø
Dagleg leiar Lasse Bræin
Distriktssekretær Per Ørnulf Andersen
Adm. dir. Torill Ytreberg
Forskningsleiar Johann Roppen
Forskar Lage Lyche

Oppnemnande instans

Møre og Romsdal fylke
Møre og Romsdal fylke
Noregs forskingsråd
Høgskolane i Møre og Romsdal
Møreforsking Molde AS
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Næringslivets Hovedorg. (NHO)
Avdelingane i Møreforskning
Personalet i Møreforskning

Hovudkontoret i Volda - administrasjonen i 2005

Direktør Bjørn Stave - Førstekonsulent Anne Aarskog (permisjon frå 16.9.05) - Konsulent Linda Brekke (vikar frå 12.9.05) - Konsulent Marit Eliassen

Publisering i 2005

I 2005 hadde konsernet Møreforskning følgjande tal publikasjonar:

Artiklar i internasjonale vitenskaplege tidsskrift med rutinar for fagfelle-vurdering: 8
Fagbøker, lærebøker eller andre sjølvstendige utgjevingar: 2
Kapittel eller artiklar i fagbøker, lærebøker, konferanserapportar og fagtidsskrift: 9
Rapportar i eigen rapportserie: 46
Rapportar i ekstern rapportserie: 8

Rapportar til oppdragsgivarar (konfidensielle sluttrapportar): 11
Foredrag/framlegging av paper/poster: 72
Populærvitenskaplege artiklar og foredrag: 50
Leiarar, kommentarar, meldingar, kronikkar og liknande publisert i tidsskrift, dagspresse: 11

Meir informasjon om publikasjonane finst på Møreforskings heimeside: www.moreforsk.no.

Årsmelding

Generelt

Møreforsking er organisert etter ein *konsernmodell*. Konsernet er sett saman av *stiftelsen Møreforsking* og dotterselskapet *Møreforsking Molde AS*. Stiftelsen har dei to avdelingane Møreforsking Volda og Møreforsking Ålesund og eit hovudkontor lagt til eit sekretariat i Volda. Aksjonærar i dotterselskapet er stiftelsen Møreforsking (51 %) og Høgskolen i Molde (49 %). Prinsippa for dotterselskapet si deltaking innanfor konsernet er regulert gjennom vedtekter og aksjonæravtale.

Møreforsking skal fungere som eit nasjonalt institutt med regional forankring. Dette inneber på den eine sida ei pådrivarrolle når det gjeld å utvikle og få gjennomført FoU-prosjekt til nytte for næringsliv, offentleg forvaltning og samfunnsliv elles i regionen. På den andre sida må instituttet halde eit kompetansemessig og vitskapleg nivå som gjer det til ein interessant aktør og samarbeidspart for andre forskingsmiljø både nasjonalt og internasjonalt. I denne samanhengen er det viktig å legge til rette for eit best mogleg samarbeid med høgskolane i regionen og internt i Møreforsking. Med sikte på å betre grunnlaget for dette samarbeidet har Møreforsking i 2005 hatt ein prosess saman med høgskolane og Møre og Romsdal fylke der organiseringa av Møreforsking er vurdert. Det er drøfta ulike aksjeselskapsmodellar der høgskolane og fylket er aksjonærar. Arbeidet med dette vil bli fullført i 2006.

Utførte årsverk ved instituttet var 39,7. Årsverka fordelte seg med 9 på Møre-forsking Volda, 14,5 på Møreforsking Ålesund, 2,2 på sekretariatet og 14,0 på Møreforsking Molde AS.

Personale

I løpet av året var i alt 79 personar knytte til Møreforskings verksemd i heil- eller deltidstilling eller på timebasis. Av desse hadde 48 Møreforsking som hovudarbeidsgivar medan 31 hadde hovudstilling ved ein av dei samarbeidande høgskulane. I den samla staben var det 11 med kompetanse som professor/forskar I og 22 med kompetanse som førsteamanuensis/forskar II. Tre av forskarane var i gang med vidareutdanning fram mot doktorgraden.

Det er praktisert full likestilling i høve til alle stillingar og funksjonar ved instituttet og det er i 2005 ikkje gjennomført spesielle tiltak på dette feltet.

Arbeidsmiljø – ytre miljø

Styret vurderer arbeidsmiljøet som godt.

Det har ikkje vore rapportert om skadar eller ulykker. Samla sjukefråvær i konsernet var på 1,5 årsverk eller 3,8 % av det samla talet på årsverk. For stiftelsen Møreforsking og Møreforsking Molde AS var sjukefråværet på høvesvis 5,1 % og 1,5 %.

Konsernet Møreforsking har ikkje aktivitet som har negative følgjer for det ytre miljøet.

Fagleg verksemd

Forskingsverksemda ved Stiftelsen Møreforsking er fordelt på følgjande hovudområde: Fiskeri og havbruk, velferdsforskning (ungdoms-, utdannings- og helse- og sosialforskning), planlegging, organisasjon og styring (regional utvikling, næringsutvikling og evaluering av offentleg verksemd) og media og informasjon. Det er også ein del aktivitet innanfor humanistisk forskning og miljø- og materialteknologi. Dessutan blir det arbeidd med å bygge opp forskning innanfor maritim sektor i nært samarbeid med Høgskolen i Ålesund. Dette er eit viktig satsingsområde sett i høve til næringsstrukturen i Møre og Romsdal. Hovudområda for Møreforsking Molde AS er transportøkonomi, logistikk for privat og offentleg sektor og evaluering, utgreiing og analyse av offentlege tiltak og verkemiddel.

I 2005 er det satsa vidare på å kome i betre inngrep med EU-forskinga. Møreforsking er med på to prosjekt innanfor EU's 6. rammeprogram. I samarbeid med internasjonale grupperingar var Møreforskig dessutan med på tre søknader til ulike EU-program i 2005. Svar på desse vil kome i 2006.

I 2005 er fleire større prosjekt blitt avslutta. Fornyinga av prosjektporteføljen har gått tregare enn ønskjeleg. Men situasjonen er i betring ved inngangen til 2006. Stiftelsen har to strategiske instituttprogram (SIP) frå Forskingsrådet. Dette gjeld "*Auka verdiskaping av marine ressursar gjennom utnyttning av ny teknologi*", knytt til Møreforsking Ålesund og "*Kommunikativ planlegging og utvikling*" knytt til Møreforsking Volda. Det første SIPet har som mål å vidareutvikle kompetansen innanfor marin bioteknologi og transport av levande sjømat. Det andre SIPet er retta mot planlegging i offentleg sektor med særleg vekt på strategisk og mobiliserande planlegging. Strategiske instituttprogram spelar ei viktig rolle for kompetanseoppbygginga ved instituttet. Begge programma skal avsluttast i 2006.

Økonomi

Årsrekneskapen legg til grunn vidare drift av konsernet Møreforsking. Selskapet har hatt følgjande økonomiske utvikling dei siste åra:

Direktør Bjørn Stave.

2005

Omsetning	28,26 mill. kr
Årsresultat	0,52 mill. kr
Eigenkapital 31.12.	14,36 mill. kr

2004

Omsetning	27,83 mill. kr
Årsresultat	1,37 mill. kr
Eigenkapital 31.12.	13,84 mill. kr

2003

Omsetning	28,93 mill. kr
Årsresultat	1,07 mill. kr
Eigenkapital 31.12.	12,47 mill. kr

Styret vurderer det slik at oversynet gir eit korrekt bilete over utviklinga, resultatet og selskapet si stilling. Grunnlaget for drifta ved inngangen til 2006 er tilfredsstillande både økonomisk og i høve til oppdragsdekninga. Men det ligg likevel ei utfordring i at nokre av arbeidsområda har ei svakare oppdragsdekning enn ønskjeleg.

Driftsinntektene for Stiftelsen Møreforsking og Møreforsking Molde AS var på høvesvis 18,2 mill. kroner og 10,5 mill. kroner. Rekneskapen viser eit årsresultat for konsernet med eit overskot på kr 518 703. Dette er sett saman av eit negativt årsresultat på - kr 314 391 for Stiftelsen Møreforsking og eit positivt årsresultat på kr 833 095 for Møreforsking Molde AS.

Av samla konserninntekter var 2,3 mill. kroner eller 8,1 % grunnfinansiering frå Noregs forskingsråd. I tillegg hadde konsernet tilskot frå Forskingsrådet på 2,087 mill. kroner til strategiske instituttprogram (SIP) og 1,304 mill. kroner i generelle midlar frå Møre og Romsdal fylkeskommune.

I samband med disponering av årsoppgjeret er det sett av kr 85 511 til stimuleringsfond. Etter gjeldande retningslinjer fastsette av styret, kan stimuleringsfondet nyttast til utvikling av samarbeidsprosjekt internt i konsernet, utvikling av internasjonalt samarbeid, styrking av næringsretta forskning og kompetanseutvikling. I 2005 vart dei to førstnemnde områda prioriterte.

Styret i Møreforskning i 2005. Framme frå venstre: Odd Folland (leiar), Gerd Slinning, Iren Stoknes, Bergljot Landstad. Bak frå venstre: Bjørn Stave (direktør), Lars J. Halvorsen, Kjell Fevåg, Knut Stenerud (nestleiar), Vilmar Æsøy.

For konsernet har det i perioden 1996-2005 vore følgjande utvikling i fordelinga av prosjektinntektene etter kategoriar oppdragsgivarar:

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Statleg sektor	27 %	33 %	30 %	25%	21%	35%	36%	35%	39%	37% ¹⁾
Kommunal sektor	5 %	7 %	3%	11%	9%	11%	14%	12%	13%	12%
Næringsliv, organisasjonar, andre	45 %	23 %	32 %	27%	38%	22%	24%	23%	21%	27%
Forskningsrådet	23 %	37 %	35 %	37%	32%	32%	26%	30%	27%	24%

1) Inkluderer midlar frå Innovasjon Norge. Desse utgjorde 2,5% av prosjektinntektene i 2005.

Perspektiv framover

Møreforskning har lang tradisjon for samarbeid med høgskolane. Verdien av slikt samarbeid er sterkt framheva i Forskingsmeldinga som kom i 2005. Meldinga legg opp til ei endring av insentivstrukturen i finansieringssystemet for høgskolane for å fremje samarbeidet med instituttsektoren. Styret ser det som viktig å vidareutvikle samarbeidet med høgskolane i fylket samstundes med ei styrking av samarbeidet internt i instituttet. Dette vil betre grunnlaget for vidare oppbygging av eit kvalitativt sterkt og konkurransedyktig fagmiljø som samstundes er robust i høve til svingingar i marknaden og nøkkelpersonale som sluttar. For å

fremje ei slik utvikling ønskjer styret så raskt som mogleg å få på plass ei organisasjonsmessig omdanning av Møreforskning basert på ein aksjeselskapsmodell der høgskolane og Møre og Romsdal fylke er eigarar.

Møreforskning har utfordrande roller som inneber å vere både kunnskapsutviklar og innovasjonsaktør. Det er behov for rammevilkår som er tilpassa desse rollene. På denne bakgrunn ser styret det som svært viktig med ei heving av basisløyvinga for Møreforskning og dei andre regionale institutta. For å få meir likeverdige konkurransevilkår i sektoren er det også viktig at nivå-

et på basisfinansieringa for samanliknbare institutt blir likare enn i dag. Siktemålet bør vere eit nivå som er på linje med det ein har i dei mest sentrale landa ein i aukande grad konkurrerer med i Europa. I denne samanhengen er det etter styret si vurdering også ønskjeleg med ei styrking av verkemiddel som kan fremje FoU-samarbeid internasjonalt.

Møreforskings viktigaste ressurs er ein motivert og fagleg solid stab. Styret vil takke alle tilsette for engasjement og god innsats i året som gjekk.

Volda, 31.12.05/30.3.06

Odd Folland
leiar

Knut Stenerud
nestleiar

Kjell Fevåg

Lars J. Halvorsen

Reidun Høydal

Bergljot Landstad

Ottar Ohren

Gerd Slinning

Iren Stoknes

Bjørn Stave
direktør

Resultatrekneskap

Utdrag¹⁾

Stiftinga 2005	Stiftinga 2004	Møreforsking	Konsern 2005	Konsern 2004
Driftsinntekter				
16 285 951	20 943 548	Driftsinntekter	26 050 720	28 991 874
1 919 699	-1 148 611	Endring oppdrag i arbeid og forsk.fakt.	2 211 126	-1 163 629
18 205 650	19 794 937	Sum brutto driftsinntekter	28 261 846	27 828 245
Driftskostnader				
3 832 153	3 569 116	Direkte prosjektkostnader	4 905 742	4 636 186
12 020 077	11 817 141	Personalkostnader	18 888 847	17 830 556
2 658 930	2 494 425	Andre driftskostnader	3 866 118	3 822 260
217 199	186 511	Avskrivning	313 344	372 905
18 728 359	18 067 193	Sum driftskostnader	27 974 051	26 661 907
-522 709	1 727 744	Driftsresultat	287 795	1 166 338
208 317	173 249	Netto finanspostar	230 908	199 785
-314 393	1 900 993	Årsresultat	518 703	1 366 123
		Av dette minoritetsint. sin resultatandel	408 217	-262 086

Balanse

Utdrag¹⁾

Eige				
5 329 970	5 395 466	Anleggsmidler	2 169 797	2 222 298
16 434 961	18 088 324	Omlaufsmidler	21 886 166	23 012 622
21 764 931	23 483 789	Sum eige	24 055 963	25 234 920
Eigenkapital og gjeld				
300 000	300 000	Innskoten eigenkapital	300 000	300 000
14 220 106	14 534 498	Opptent eigenkapital	14 058 044	13 539 340
7 244 824	8 649 291	Gjeld	9 697 919	11 395 579
21 764 931	23 483 789	Sum eigenkapital og gjeld	24 055 963	25 234 920

¹⁾ Fullstendig årsrekneskap og revisjonsmelding kan ein få ved å vende seg til Møreforskings administrasjon.

Volda, 31.12.2004/10.03.2005

Odd Folland
leiar

Knut Stenerud
nestleiar

Kjell Fevåg

Lars J. Halvorsen

Bergljot Landstad

Iren Stoknes

Gerd Slinning

Ottar Ohren

Reidun Høydal

Bjørn Stave
direktør

Møreforskning Ålesund

Generelt

Møreforskning Ålesund (MFÅ) har lokaler ved sjøen i Gangstøvika, i nær tilknytning til Høgskolen i Ålesund sine anlegg innen havbruk og foredling.

MFÅ har sin hovedkompetanse innen anvendt forskning. En stor del av aktiviteten foregår i samarbeid med regionale bedrifter.

Forskningsområder

Det aller meste av arbeidet er innenfor fiskeri og havbruk. En mindre oppdragsaktivitet pågår innen miljø- og materialteknologi

Arbeidet innen fiskeri og havbruk spenner over hele næringskjeden fra biologisk og ressursforskning, over fangst og foredling til produktutvikling og marked. Det er et utstrakt samarbeid med forskningsinstitusjoner nasjonalt og internasjonalt. Samarbeidsavtaler er inngått med SINTEF Fiskeri og havbruk AS og med AKVAFORSK.

MFÅ har støtte fra Forskningsrådet til et strategisk instituttprogram for å styrke kompetansen innen marin bioteknologi og lagring/transport av levende sjømat.

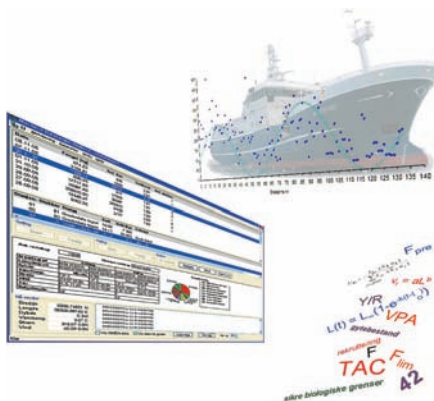
Personale

Ved årsskiftet hadde avdelingen 16 personer med Møreforskning som sin hovedarbeidsgiver, og det ble utført totalt 14,5 årsverk.

Økonomi

MFÅ hadde 11,1 mill. kroner i inntekter. Grunnbevilgningen fra Forskningsrådet utgjorde 7,8%. De øvrige inntekter var fra strategisk instituttprogram og prosjektarbeid med finansiering fra næringsliv og offentlige instanser.

Elektronisk fangstregistrering

I samarbeid med bedriften Maritech AS og M/S Leinebris har Møreforskning vært med på å utvikle dataprogrammet "Datafangst". Programmet er et hjelpemiddel for moderne fiskefartøyer som ønsker å systematisere og analysere fiskeridataene sine med mål om å forbedre og effektivisere fiskeriet.

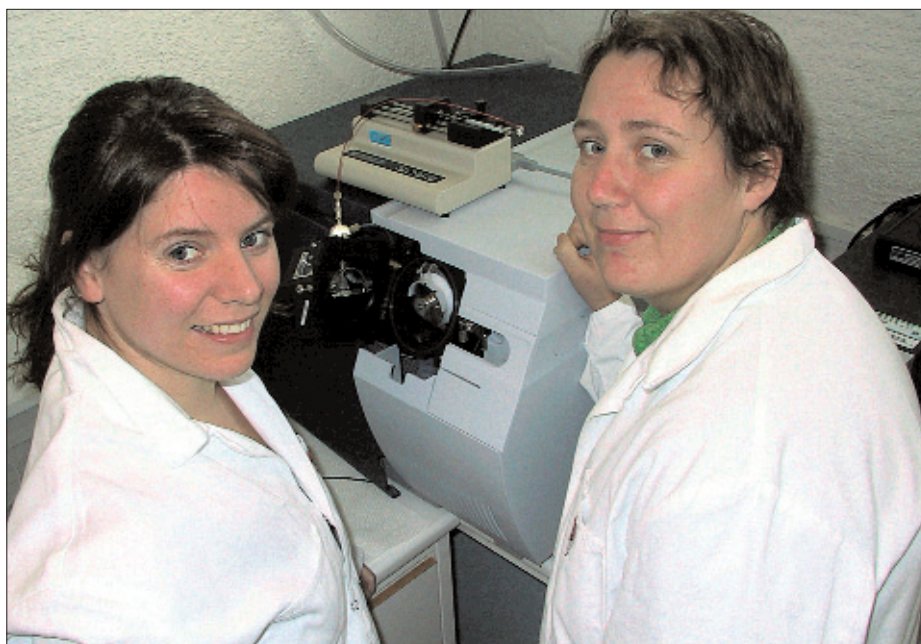
Møreforskning har i flere år arbeidet med prosjekter rettet mot kvalitet, verdi og nyttiggjøring av data fra elektroniske veiesystemer ("gradere") som flere fiskefartøyer har montert i produksjonen om

bord. Disse registrerer vekt av fisken på individnivå. Sammen med annen informasjon som er elektronisk tilgjengelig i moderne fiskefartøyer, som posisjon, dybde og temperatur, utgjør de et stort brukspotensial for fartøyet selv og for forvaltningen av fiskeresursene.

Avansert instrument for bioteknologisk forskning

I mai var det åpning av det nye analyselaboratoriet hos Møreforskning. Gjennom en ekstraordinær utstyrsbevilgning fra Norges forskningsråd kunne instituttet anskaffe et LCMS-instrument (Liquid Chromatography Mass Spectroscopy). Dette gir Møreforskning mulighet til å bidra med avansert utstyr og kompetanse i prosjekter av både regional, nasjonal og internasjonal betydning.

Møreforskning har de siste årene jobbet med marin bioprospektering. Ulike dyphavsarter og organer fra disse er testet for biologisk aktive stoffer. Fraksjoner med biologisk aktivitet er funnet, og det vil bli arbeidet videre med å rense og identifisere de aktive stoffene. Det letes blant annet etter stoffer som kan erstatte eksisterende antibiotika. Miljøgifter i marine arter har fått økende fokus, og analyse av slike stoffer kan også bli et område hvor instrumentet kan komme til nytte.

Med et nytt LCMS-instrument er instituttet nå klart til å møte fremtidens utfordringer om økt verdiskaping og jakt på nye bioaktive stoffer fra marint råstoff.

Krabber i god form

Krabbenæringen er en ekspanderende næring i Norge. Det årlige fangstkvantumet har økt og nye fangstområder er tatt i bruk. Mottakene langs kysten er få og transporttiden mellom fiskere, mottaks- og produksjonsanlegg har blitt lengre. Dette medfører større krav til fangstbehandling, lagring og transport. Potensialet for eksport til skaldyrelskende internasjonale markeder er stort.

Møreforskning arbeider med å finne gode teknologiske løsninger for fangstbehandling, foring og levende lagring av krabber. Målet er økt overlevelse og kvalitet under transport mellom fisker og produksjonsanlegg, og at norske kjøttfulle krabber skal bli tilgjengelig for markedet utenom den korte sesongen om høsten. Møreforskning har utviklet et konsept for å holde krabben i god form under lagring, og dermed øke overlevelsen på veien ut i markedet. Et enkelt sirkulasjonsanlegg med overrisling av sjøvann har vist seg å være effektivt. God kjennskap til krabbens biologi har vært en viktig forutsetning for å få kontroll over krabbens ”ve og vel” under lagring og transport. Møreforskning er i gang med å utarbeide retningslinjer for håndtering av taskekrabbe. Arbeidet tar utgangspunkt i krabbens fysiologiske toleransegrenser.

Norsk sild og makrell har best kvalitet

Møreforskning har avsluttet et treårig markedsprosjekt i samarbeid med pelagisk industri. Møreforskning undersøkte kvalitetskrav for pelagisk fisk i Japan, Russland, Polen og Tyskland. Alle markedene har strenge krav til kvalitet, og særlig har Japan strenge krav til makrell og Tyskland til sild. Kvalitet, pris og riktig størrelse på fisken er viktige kjøpskriterier i alle markedene. Norge har en god status i importleddet og er oppfattet som best på kvalitet. Norsk pelagisk fisk har høye priser og noen mener at Norge kan være i ferd med å prise seg ut av markedet.

Undersøkelsene avdekket problemområder som må utbedres. Transportløsninger som ikke skader emballasjen og produktet og riktig størrelsessortering er stikkord. Markedsarbeidet er utført i samarbeid med medlemsbedriftene i Pelagisk Forum, Eksportutvalget for Fisk og Innovasjon Norge. Prosjektet var finansiert av Norges Forskningsråd, Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond og Innovasjon Norge.

*Iren Skjåstad Stoknes.
Adm.leder/forskningsleder.*

Administrasjon

Dr. ing. Iren S. Stoknes, forskn.leder
Siv.øk. Gunnar Gundersen, førstekons.
Ing. Harald Inge Haagensen, EDB-ansv.

Fiskeri og havbruk

Gruppeleder
Dr.ing. Iren S. Stoknes, forskn.leder

Vitenskapelig personell:

Cand.sci. Jan Erik Dyb, forsker III
Master of int. business Brynjolfur Eyjolfsson, forsker III
Fiskerikand. Kari L. Fjørtoft, forsker III
Cand.sci. Inge Fossen, forsker III/stipendiat HiÅ
Dr.sci. Agnes C. Gundersen, forsker II
Høgskolekand. Ann H. Hellevik, forsk. ass. II
Fiskerikand. Margareth Kjerstad, forsker III
Bioing. Wenche E. Larssen, vit.kons.
Siv.ing. Jannicke F. Remme, forsker III
Cand.mag. Jan Erich Rønneberg, vit.kons.
Dr.sci. Marianne Synnes, forsker II
Cand.sci. Stig Tuene, forsker III
Cand.real Astrid K. Woll, forsker III
Dr.sci. Grete H. Aas, forsker II

Materialteknologi

Dr. ing. Geirmund Oltedal, 1. aman. HiÅ
Mekaniker Andre Tranvåg. HiÅ
Dr.ing. Vilmar Æsøy, 1.aman. HiÅ

Møreforskning Volda

Generelt

Møreforskning Volda (MFV) held til på same område som Høgskulen i Volda og har nær tilknytning til høgskulen.

Forskningsområde

Mesteparten av verksemda til MFV fell innanfor to område:

- Regional utvikling
- Velferdsforskning

Det er også noko oppdragsverksemd innan mediefag. Dei viktigaste oppdragsgevarane er Forskningsrådet og offentleg forvaltning på kommune-, fylkes- og statleg nivå. I tillegg har MFV dei siste åra arbeidd aktivt for å internasjonalisere arbeidet og hadde i 2005 fleire prosjekt finansierte gjennom EU-systemet.

Forskningsområdet *Regional utvikling* arbeider med regional samfunnsutvikling i brei forstand. Det inneber både utvikling av offentlege organisasjonar, næring og det sivile samfunn. Jørgen Amdam er Møreforskning sin gruppeleiar for forskningsområdet. Møreforskning sitt strategiske instituttprogram (SIP) innafor kommunikatív planlegging som starta i 2002 og skal gå til 2006 høyrer også til her.

På området *Velferdsforskning* har MFV hatt prosjekt både innanfor ungdom og utdanning og helse- og sosial. Utdannings- og ungdomsforskinga har i stor grad retta seg mot utdanningshistorie, utdanning og livsløp og utdanning og velferdsstat. Fellesnemnar for mange av prosjekta har vore marginalisering og sosial ekskludering og prosjekta har over tid bygt opp lange tidsseriar av data. Innanfor helse- og sosialfag er eit stort og langsiktig prosjekt om psykiatri avslutta i 2005. I tillegg kjem fleire mindre prosjekt.

Personale

Ved årsskiftet 2005/2006 hadde Møreforskning Volda 10 tilsette og i tillegg har 11 tilsette hatt engasjement eller bi-stillingar i 2005. Dei fleste av desse er tilsette ved Høgskulen i Volda. To av dei tilsette er inne i doktorgradsutdanning. Johann Roppen har vore forskningsleiar sidan 2002.

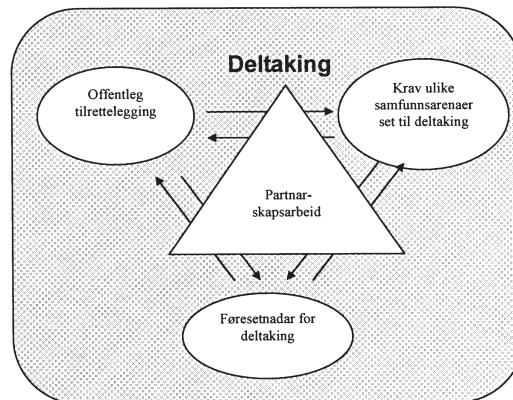
Økonomi

MFV hadde i 2005 bruttoinntekter på om lag 5,5 mill. kr. Grunnløyvinga frå Forskningsrådet utgjorde rundt 11 prosent av bruttoinntektene. I tillegg har MFV for 2005 hatt eit Strategisk Instituttprogram finansierte gjennom Noregs Forskningsråd. Elles er inntektene henta frå prosjektarbeid.

Partnerskap for deltaking

Kommuneplanlegging skal mellom anna rettast inn mot å motverke marginalisering og utstøying. *Brukarmedverknad* og *tverrfaglege partnerskapsarbeid* er viktige stikkord i den samanhengen. Prosessar som fører til marginalisering eller inkludering er ofte påverka av mange ulike faktorar i samfunnet. Noko forenkla kan desse faktorene inn-delast i tre grupper; krav til deltaking på ulike arenaer, individuelle føresetnader for deltaking og offentlig tilrettelegging for den einskilde. Dette kan illustrerast ved figuren under.

Deltaking er eit resultat av samspelet mellom desse faktorene. *Partnerskapsarbeid* er ein måte å legge til rette for deltaking på. Møreforskning Volda har gjennomført ei rekke forskingsprosjekt som omhandlar utfordringar ved, organisering av og effektar ved denne typen partnerskap for deltaking. For 2005 kan fleire prosjekt seiast å høyre inn under denne paraplyen:

Arbeidstakarar i verna bedrifter.

Arbeid er ein viktig arena for deltaking. Gjennom arbeidsmarknadsbedrifter får ulike grupper som fell utanfor den ordinære arbeidsmarknaden eit tilbod. For å få til eit best mogleg tilbod er det ei utfordring til ordningar som gjev eit tilpassa tilbod, samstundes som ein sikrar integritet og brukarmedverknad for den enkelte. Dette er eit sentralt tema for *Systematikk og innleving. Evaluering av forsøket med differensierte støttesatsar for VTA-bedrifter.*

Psykisk sjuke i lokalsamfunna. Nedlegging av plassar ved store psykiatriske institusjonar og satsing på oppbygging av kommunale tenester for menneske med psykiske lidningar har ført mange tilbake til heimkommunen, og gjort denne gruppa meir synleg i samfunnet. Trass endringane innanfor det psykiske helsevernet, er det framleis slik at det å ha psykiske lidningar kan framkalle nedsettande kommentarar, eksklusjon frå sosiale aktivitetar og andre arenaer i normalsamfunnet. Møreforskning har studert korleis møtet med lokalsamfunnet påverkar sjølvoppfatninga, den sosiale identiteten og opplevinga av integrasjon på ulike arenaer i lokalsamfunnet.

Å representere barn og unge i planlegginga. Barn og unge har særlege rettar i forhold til plan- og bygningslova. Kommunane skal oppnemne ein eigen barnerepresentant som skal møte i 'Det faste planutvalet'. Ordninga krev større tilrettelegging for at representantane i større grad kan fylle oppgåvene sine. Mellom anna ligg det eit poten-

Tilrettelegging og planlegging for deltaking er tema for mange prosjekt i Møreforskningsregi.

siale gjennom aktiv deltaking frå ungdomsråd, elevråd og bruk av ungdomshøyringar. Møreforskning drøftar slike tema i rapporten *Barnerepresentantane i kommunane – status for ordninga*.

Særvilkårselevar i vidaregåande opplæring.

Grunnskulen i samfunnet. Ei evaluering av dei nye læreplanane i grunnskulen startar våren 2006.

Internasjonal verksemd

MFV var i 2005 ein av ti partnarar frå heile Europa i prosjektet GoFOR: "New Modes of Governance for Sustainable Forestry in Europe." Hovudmålsetjinga med prosjektet er å evaluere framveksande politikk innanfor skogbruk i ulike land, samanlikne dei og trekkje lærdomar frå det. Møreforskning Volda tek i prosjektet med seg erfaring frå samfunnsplanlegging på andre område.

MFV er også aktive i fleire COST-nettverk innafor EU-systemet.

Samanhengen mellom natur og helse er i fokus i eitt av dei internasjonale nettverka Møreforskning Volda er involvert i.

Smakebitar av anna prosjektaktivitet 2005

- Om nye måtar å organisere verkemiddelbruk for regional utvikling: "Evaluering av kompensasjonsordninga for auka arbeidsgjevaravgift."
- I kommunestrukturdebatten: Rapporten "Kommunar organisert etter konsernmodellen" og "Kommunestruktur Romsdal og Nordmøre".
- Om utvikling av små verksemdar i lokalsamfunn: "Med utkantbutikken i sentrum. Evaluering av Merkantil kompetanseprogram for utkantbutikkane i regionane"
- Kulturarven som ressurs for lokalsamfunns- og næringsutvikling. Nordland og Sogn- og Fjordane.
- I prosjektet "Mangfald og mediehus" blir mediedekninga av lokalpolitiske saker i Bergen og Trondheim samanlikna.

*Johann Roppen, adm.leiar/
forskinsleiar.*

Administrasjon

Dr. polit. Johann Roppen, adm.leiar/
forskinsleiar

Anne Aarskog, førstekonsulent (permisjon frå 16.9.05)

Linda Brekke, økonomikonsulent (vikar frå 12.9.05 for Anne Aarskog)

Marit Eliassen, konsulent

Forskarar

Dr.scient. Jørgen Amdam, gruppeleiar og professor HVO

Dr.agric. Roar Amdam, professor HVO
Master i samfunnsplanlegging Johan Barstad, forskar III

Cand.polit. Randi Bergem, forskar III
Dr.polit. Finn Ove Båtevik, forskar II
Siviløkonom Inge Dyrhol, amanuensis HVO

Dr.psychol. Tor Johan Ekeland, professor HVO

Cand.philol. Idar A. Flo, forskar III
Cand.polit. Lars J. Halvorsen, stipendiat

Dr.polit. Rune Kvalsund, professor HVO
Ph.D. Paul Mitchell-Banks, forskar II

Dr.polit. Jon Olav Myklebust, professor HVO

Cand.polit. Grethe Mattland Olsen, stipendiat HVO

Master i samfunnsplanlegging Brynhild Solvang, stipendiat HVO

Ph.D. Per Stangeland, forskar I

Cand.polit. Geir Tangen, forskar III
Dr. polit. Kari Bachman, førsteamanuensis HVO

Mag.dr. Nathalie Homlong, førsteamanuensis HVO

Cand.polit. Else Ragni Yttredal, forskar III

Møreforskning Molde AS

Generelt

Møreforskning Molde AS (MFM) eies av Stiftelsen Møreforskning og Høgskolen i Molde (HSM). MFM har et tett samarbeid med HSM om utvikling av FoU-nettverk nasjonalt og internasjonalt og utvikling av samarbeid med regionens næringsliv og forvaltning. HSM har gjennom dr.gradsutdanning i logistikk og stipendiater innen andre fagdisipliner en vesentlig oppgave i forskerutdanningen, mens MFM er miljøets oppdragsenhet for anvendt FoU.

Styret for MFM

Fra venstre: Knut Stenerud (nestleder), Oddmund Oterhals, Odd Folland, Lasse Bræin (daglig leder), Anne Breiby, Ottar Ohren (styreleder).

Virksomhetsområder i MFM

Møreforskning Molde arbeider innen fagområdene:

- Transportøkonomi
- Logistikk
- Næringsøkonomi
- Samfunn/Organisasjon/Ledelse

Personell

Selskapet har i snitt hatt 18 ansatte i hel eller deltidstillinger. Det ble totalt utført ca 14 årsverk i 2005.

Økonomi

MFM hadde 10,5 mill kr i inntekter i 2005. Basisbevilgningen fra Forskningsrådet utgjorde 7,7 % av de totale inntektene. De øvrige inntektene er fra prosjektarbeid med finansiering fra næringsliv og offentlige oppdragsgivere.

Kunnskapsparken

MFM har kontorer i Kunnskapsparken. Her holder også Molde Kunnskapspark AS til, et selskap som arbeider med nyskaping og utvikling bl.a. gjennom en inkubator for nyetablerere. MFM deltar i dette arbeidet.

Et samfunnsøkonomisk perspektiv på vindkraft

I Norge er det i dag bygget ut 0,9 TWh vindkraft og frem mot 2010 har det vært et politisk mål å nå 3 TWh vindkraftproduksjon. NVE anslår i sin analyse fra juni 2005 at produksjonen av vindkraft kan bli 7 TWh frem mot 2020 (rundt 1000 store vindmøller). Danmark har lang erfaring med vindkraft med 5293 vindmøller og en produksjon i 2005 på 6,6 TWh. Deres strategi sikter mot en vekst i vindkraftproduksjonen på 8 TWh frem mot 2030, en vekst som i hovedsak skal komme fra vindkraftanlegg utenfor kysten. I en rapport utarbeidet på oppdrag for NHO, drøfter vi i et samfunnsøkonomisk perspektiv problemstillinger knyttet til framtidig vindkraftproduksjon i Norge. Det har den siste tiden vært mange søknader om konsesjon til bygging av vindkraftanlegg og som kan tilskrives forventninger om innføring av grønne sertifikater. Det er stor usikkerhet knyttet til samfunnsøkonomisk lønnsomhet ved en omfattende utbygging av vindkraft knyttet bl.a. til innføring av grønne sertifikater, Kyotoavtalen og framtidige kvotepriser for CO₂, langsiktige priser på kull- og gasskraft, utbygging av kjernekraft i Norden og utviklingen i kraftkrevende industri. Vår anbefaling er på kort sikt å velge en forsiktig utbygging av vindkraft i områder med gode vindforhold og med små konflikter, og avvente en eventuell mer offensiv satsing til vi har mer kunnskap.

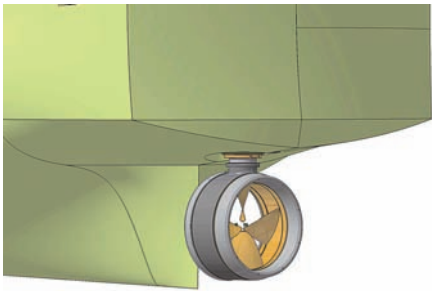

Vindmøller på Smøla. Foto: Utlånt fra KraftNytt.no

Vindkraftutbygging kan skape konflikter mot andre interesser (eks. kultur- og verneinteresser), og ikke minst reiselivsnæringen påpeker stor usikkerhet om effektene av vindkraftanlegg. Med mange aktuelle utbyggingsplaner båndlegges store områder hvor det rår usikkerhet om vindkraftanleggene blir realisert, og dette kan hindre utviklingen av berørte næringer, som reiseliv. Vår anbefaling er at slike ulemper søkes redusert og at det utvikles et bedre kunnskapsgrunnlag for vurdering av konsekvenser ved vindkraftutbygging.

Med maritime næringer inn i en turbulent fremtid

MFM avsluttet i 2005 en ny studie av de maritime næringene. Studien er todelt; dels har vi undersøkt status og utviklingstrekk for skipsindustrien med fokus på markedsutvikling, internasjonale konkurranseforhold, finansiering og norske rammevilkår, og dels har vi forsøkt å gi et bidrag til drøfting av framtida for de maritime næringene sett i et 10-års perspektiv. Norsk utstyrsindustri har opplevd en boom som først og fremst har vært drevet av nybyggingsaktiviteten i Asia. Verftene har så mange nye ordrer at det er grunn til å forvente høy kapasitetsutnyttelse de nærmeste årene. Det er likevel stor usikkerhet på lang sikt i det dominerende offshoremarkedet, og næringen står overfor betydelige strategiske utfordringer som må vektlegges i den kommende perio-

Innovasjon i maritim sektor: Rim Driven Thruster (RIM). Illustrasjon utlånt fra Brunvoll, Molde.

den hvor det er høy aktivitet med inngåtte kontrakter offshore. Med et mål om langsiktig, lønnsom produksjon med volumer om lag som i dag, forutsettes det utviklet strategier for levering til ulike markedssegment som kan erstatte eller videreutvikle offshore-markedet. For å lykkes med dette bør det satses

betydelig på FoU og innovasjon, og samspillet mellom aktørene i næringen bør trappes opp vesentlig, evt. gjennom strukturelle endringer. Vi har pekt på ulike mulige utviklingsretninger karakterisert som; et trendscenario, et scenario som viser fragmentering av de maritime næringene og et integrasjonsscenario med oppblomstring i verfts-næringen som tar ut en større del av gevinsten i hele verdikjeden enn de gjorde i siste 10-årsperiode. I samarbeid med Fafo er det utarbeidet en sammendragsrapport for dette MFM-prosjektet og et Fafo-prosjekt (Fafo-rapport 479).

Effektivitet og kontraktsformer for fylkesvegferjer

En bred gjennomgang av ferjesamband knyttet til norske fylkesveger, gjør at vi trekker tre konklusjoner som angår tilskuddsmyndighetens handlingsrom: (1) Økt alder på ferjene gir svakere effektivitet. (2) Det er ikke mulig å trekke noen entydig konklusjon med hensyn til om fylkesveg- eller riksvegsamband er mest effektive (angår kontraktsform og kjøperkompetanse). Det er forhold som ferjenes alder, farvannstype samt antall anløp og seilingslengde pr. tur som i større grad spiller inn. (3) Anbud som kontraktsform har i seg selv ingen innvirkning på effektiviteten når vi sammenholder kostnader pr. produsert enhet med situasjonen i sammenlignbare ferjesamband. Det er andre forhold som bedre forklarer forskjellene i effektivitet. Denne observasjonen utelukker imidlertid ikke at langsiktige anbudskontrakter kan ha en positiv effekt der hvor samband framstår som lite effektive og eller hvor det er ønskelig å få til et endret driftsopplegg. I slike tilfeller er det grunn til å vurdere å opprettholde en mulighet for å kunne ta samband tilbake i en rammetilskuddskontrakt med incitaments/kvalitetsselementer, når et riktig eller rimelig kostnadsnivå og et ønsket driftsopplegg er etablert.

M/F «Edøy». Foto: Utlånt fra Fjord1 MRF AS.

Daglig leder: Lasse Bræin.

Adminstrasjon

Daglig leder: Lasse Bræin
Førstesekretær: Tone Finnøy Straumsheim

Forskningsledelse

Transportøkonomi: dr. ing. Svein Bråthen
Logistikk: dr. ing. Oddmund Oterhals
Næringsøkonomi: professor Arild Hervik

Vitenskapelig personell med tilsetning i MFM på hel eller deltid

Dag Magne Berge, dr.polit., forskningsleder/førsteamanuensis HSM (sluttet 31.7.05)
Bjørn Greger Bergem, siv.øk, vit.kons.
Ove Bjarnar, cand.polit. forsker II
Sindre Olav Blindheim, (eng. til 30.6.05)
Lasse Bræin, MSc og executive MBA, daglig leder/forsker III
Svein Bråthen, dr.ing., forskningsleder/førsteamanuensis HSM
Knut Anders Fostervold, stud. dr.polit., høgskolelektor HSM
Hallgeir Gammelsæter, dr.polit, førsteamanuensis HSM
Bjørn Olav Gullberg, MA Logistics, rådgiver (eng. til 31.7.05)
Arild Hervik, cand.oecon., forskningsleder/professor HSM
Jan Husdal, MSc GIS, forsker III (fra 14.11.05)
Odd I Larsen, cand.oecon., seniorforsker/professor HSM
Roar Lervik, siv.øk. HAE, forsker III/prosjektleder M&R fylkeskommune
Leif Magne Lillebakk, cand.oecon., forsker III (sluttet 30.11.05)
Lage Lyche, cand.polit. samfunnsøkonomi, forsker III
Erik Nettet, dr.polit. samfunnsøkonomi, forsker II/førsteamanuensis HiÅ (fra 1.11.05)
Oddmund Oterhals, dr.ing., forskningsleder
Jens Rekdal, cand.polit. samfunnsøkonomi, forsker II
Mette Rye, cand.oecon, forsker III (permisjon fra 1.9.05)
Edvard Sandvik, MA Transport Economics, forsker III
Maria Sandsmark, dr. polit. samfunnsøkonomi, forsker II

Høgskoleansatte som har deltatt i prosjektarbeid

Helge Bremnes, cand.oecon., høgskolelektor HSM
Arnt Buvik, dr.oecon., professor HSM
Judith Danielsen, Ph.D Information Science, førsteamanuensis HSM
Ingunn Gjerde, cand.polit, amanuensis HSM
Irina Gribkovskaia, førsteamanuensis HSM
Øyvind Halskau, dr.oecon, førsteamanuensis HSM
Kjetil Haugen, dr.ing, professor HSM
Harald Hjelle, dr.ing., førsteamanuensis HSM
Beinta Jakupsstovu, dr.polit. førsteamanuensis HSM
Eli Kjersem, cand.polit., timelærer HSM
Arne Løkketangen, dr.scient., professor HSM

Møreforsking tilbyr:

Forsknings- og utviklingsoppdrag

Møreforsking tar på seg forsknings- og utviklingsoppdrag på dei områda som er nemnde under omtalen av dotter-selskapet og dei to forskningsavdelingane. Oppdragsgivarar er i første rekkje Forskringsrådet, Innovasjon Norge, privat næringsliv og offentleg forvaltning.

Vi yter hjelp til utvikling av nye prosjekt. Dette inneber mellom anna arbeid med å formulere og organisere prosjekt, og å finne fram til aktuelle finansieringskjelder og aktuelle fagmiljø på område der vi sjølve ikkje har nødvendig kompetanse.

Kontakt med brukarane

Møreforsking legg vekt på god kontakt og nært samarbeid med oppdragsgivarar og andre brukarar av forskning. Det viser seg at dette er viktig for å få i gang ny forskning, for gjennomføring av prosjekta og for formidling av forskingsresultata. Ta difor gjerne kontakt med oss dersom du har aktuelle forskingsbehov eller idear til prosjekt som du ønskjer å drøfte.

Informasjon og formidling

Forskinga frå stiftelsen blir formidla gjennom bøker, artiklar i tidsskrift, rapportar og foredrag og gjennom radio, aviser og fjernsyn.

Møreforsking, Hovudkontoret
Postboks 325, 6101 Volda
Telefon: 70 07 52 00. Faks: 70 07 52 01
Heimeside: www.moreforsk.no
E-post: moreforskning@moreforsk.no

Kontaktperson:
Direktør Bjørn Stave

Organisering frå 1.1.02:

Avdelingar

Møreforsking Volda
Postboks 325, 6101 Volda
Telefon: 70 07 52 00. Faks: 70 07 52 01
Heimeside: www.moreforsk.no
E-post: moreforskning@moreforsk.no

Møreforsking Ålesund
Postboks 5075, 6021 Ålesund
Telefon: 70 11 16 00. Faks: 70 11 16 01
Heimeside: www.moreforsk.no
E-post: epost@mfaa.no

Dotterelskap

Møreforsking Molde AS
Britvegen 4, 6411 Molde
Telefon: 71 21 42 90. Faks: 71 21 42 99
Heimeside: www.mfm.no
E-post: mfm@himolde.no

Adm. leiar:
Cand.polit. Else Ragni Yttredal

Adm. leiar/forskingsleiar:
Dr.ing. Iren Skjåstad Stoknes

Dagleg leiar:
Siv.ing. Lasse Bræin